

Tólf ástæður til að lesa upphátt

1. *Kveikja áhuga nemenda á að lesa.*
 - a. Kennari les upphátt til að fylla nemendur með hljóðm og hrynjanda málsins.
 - b. ... kynna nemendum fjölbreytilegt efni, sögur, ljóð ...
 - c. Hvað er að vera læs? Hvaða auðlindir standa til boða, er hægt að njóta, finna upplýsingar, vekja tilfinningar.
2. *Deila með sér eða koma fram.*
 - a. Deila upplýsingum (Hæ, hlustið á þetta! / Ég vildi fá að kynna ykkur ...)
3. *Hjálpa byrjendum í lestri að skilja hvernig tal tengist öðrum þáttum málsins og eigin lífi.*
4. *Þjálfva hlustun, skilning og orðaforða.*
 - a. Rannsóknir sýna að nemendur auka við hlustunarorðaforða bara með því að hlýða á upplestur, jafnvel þótt orð séu ekki útskýrð (Elley 1989).
 - b. Hlustandi lærir hvernig ritað mál hljómar, tilfinning fyrir formgerð málsins þroskast og nemendur skilja betur það sem þeir eiga von á þegar þeir fara sjálfir að lesa.
5. *Hjálpa nemendum að þroska margs konar leikni í tengslum við lestur.*
 - a. Rannsóknir sýna að upplestur er ein besta leiðin til að þjálfva hraða, tjáningu og rétt tónfall (allt merki um skilvirkan og skilningsríkan lestur).
6. *Auðvelda nám í málinu fyrir þá sem hafa annað mál að móðurmáli.*
 - a. Fjórir þættir eru mikilvægir fyrir nám í öðru tungumáli:
 - i. Óþvingað umhverfi. Traust og virðing ráða ríkjum, nemandi þorir að taka áhættu.
 - ii. Endurtekin æfing. Nemandi fær tíma til að æfa og ná hraða (fluency).
 - iii. Skiljanlegt inntak (input): Kennari blandar þekktu og óþekktu.
 - iv. Leikræn tjáning. Gefur nemanda tækifæri til að nota málið í félagslegu samhengi, tengja orð og gerðir (ath. sérstaklega kórlestur).
7. *Efla sjálfstraust.*
 - a. Endurtekin æfing eykur sjálfstraust og hæfni til að koma fram.
 - b. Æfing gefur tíma til að ráða fram úr vandamálum, svo nemendur geta lesið léttilega og einbeitt sér að merkingu og túlkun.
 - c. Þau uppgötva að áheyrendur vilja hlusta, og það eykur sjálfstraust.

8. *Þroska málskilning enn frekar.*
 - a. Nemendur læra að túlka flóknað setningar og flókin orð, en einnig að koma til skila ýmsum ritbrellum, t.d. greinarmerkjum eða breyttu lettri.

9. *Athuga þá tækni sem notuð er í lestri.*
 - a. Raddlestur er notaður sem mælikvarði á lestækni. Nemandi les og tekur upp í leiðinni og getur lært að greina eigin tækni.

10. *Gefa tækifæri til að deila framförum í lestri með sjálfum sér og öðrum.*
 - a. Nemendur geta lesið fyrir aðra, sýna hvað þeir geta. Gott ráð að taka lesturinn upp reglulega, t.d. í upphafi og lok misseris.

11. *Fá nemendum nauðsynlegan aukinn lestíma til að þroska lesturinn.*
 - a. Rannsóknir sýna að aukinn lestrartími hefur umtalsverð áhrif á framfarir. Upplstur er aðferð til að auka þennan tíma, og hefur jafnframt tilgang og merkingu.
 - b. Æfing fyrir upplestur gefur dýrmæta þjálfun í lesskilningi. Sérstaklega að velja og flytja ljóð. Til að velja eitt þarf að kynna sér mörg!

12. *Takast á við markmið aðalnámskrár .*
 - a. Námskrá kveður á um að nemendur noti talað mál á mismunandi hátt til að tjá sig við fjölbreyttar aðstæður.

Upplstur er ein leið til að koma til móts við þessi markmið og hefur fjölmörg jákvæð áhrif á aðra þætti talaðs máls